

FOLYÓIRATSZEMLE

Az egyesített fegyveres erők csoportosításai hadtápbiztosítása megszervezésének sajátosságai védelmi hadműveletekben

Írta: I. M. GOLUSKO vezérezredes

Fordítás: az „Informacionnij Zbornyik” c. folyóirat 1989/37. számából

A szigorúan védelmi jellegű katonai doktrína Varsói Szerződés tagállamai általi elfogadásának következtében különös jelentőségre tett szert a szövetséges országok hadigazdasági problémáinak, különösen azonban a baráti hadseregek és az Egyesített Fegyveres Erők csapatcsoportosításai védelmi hadművelet alatti hadtápbiztosítása problémáinak a mélyreható és mindenoldalú vizsgálata.

A gyakorlatok (beleértve az „ÖSZ-88” parancsnoki és törzsvezetési gyakorlatot is) tapasztalatainak figyelembevételével végzett vizsgálatok első eredményei azt bizonyítják, hogy újszerűen kell megközelíteni a hadtápbiztosítás feladatainak megoldását, a hadtápbéke állapotról háborús állapotra való áthelyezését, valamint az Egyesített Fegyveres Erők csapatcsoportosításai védelmi hadművelet alatti hadtápbiztosításának közvetlen megszervezését a háború kezdeti időszakában.

Vizsgáljuk meg a felsorolt feladatok megoldása ilyen szempontú megközelítésének néhány sajátosságát.

A háború kezdetén a hadtápbiztosítás védelmi tevékenységhez való felkészítésének sajátosságait az agresszor váratlan támadáshoz időben történő felkészülésének nehézségei határozták meg.

Hogyan lehet például a NATO parancsnokság valódi szándékait megállapítani, amikor annak 200—300 ezer katonából és tisztból álló csapatcsoportosítása — a légiereő és a flottaerő részvételével — egy hónaptól több hónapig tartó gyakorlatokat tart? Mi a biztosíték arra, hogy ezek a gyakorlatok nem az agresszor új világháború kirobbantására, valódi szándékainak álcázására szolgálnak?

Ezért, hogy a hadtápbiztosítás felkészítésének időszzerűségében ne tévedhesünk, a hadtápszerveket és az anyagi tartalékokat — véleményünk szerint — már békében olyan szinten kell tartani, hogy azok elegendőek legyenek a háború kezdeti időszaka első hadműveleteinek a biztosítására.

Milyen is az elegendő mennyiségű anyagieszközök felhalmozásának ez a szintje és elérésének milyen megközelítése képezze a hadtápbiztosítás első hadműveletre való felkészítésének az alapját a háború kezdetén?

Az „ÖSZ-88” gyakorlat tapasztalata bebizonyította, hogy az ellenség agresszióját követően csapatcsoportosításainknak két hónap időtartamú első védelmi hadműveletet kellett vívniuk.

A csapatoknál ezen idő alatt hiányoztak a megfelelő anyagi készletek és nem működtek azok a magasabbegységek és intézetek, amelyeknek feladata lett volna az anyagi, közlekedési, technikai és egyéb biztosítások. A hadművelet kezdetén rendelkezésre álló, továbbá a hadművelet megvívása során szétbontakozott erőket és eszközöket vették igénybe.

Megjegyzem, hogy az „ÖSZ-88” gyakorlaton résztvevő egyes tábornokoknak és tiszteknek kezdetben az volt a véleménye, hogy a hadtáperők és -eszközök döntő részét az adott ütem mellett szét lehet bontakoztatni a védelmi hadművelet alatt, mivel az ellenség nem alkalmazott atomfegyvert.

A gyakorlat további menete azonban bebizonyította, hogyha a hadtápjelöltek ellen csak korszerű hagyományos pusztítóeszközöket alkalmaznak, akkor az olyan nehézségeket támaszt a megfelelő erők és eszközök szétbontakoztatásával szemben, amelyek akadályozzák az Egyesített Fegyveres Erők csapatcsoportosításai hadtápjelöltek feladatainak hatékony végrehajtását, a védelmi hadműveletek folytatásakor.

Mindez szükségessé teszi azt, hogy újszerűen értékeljük a béke hadtápjelöltek anyagi bázisának az első hadműveletek biztosítására való felkészülését. A háború kezdeti időszakának védelmi hadműveletében a *hadtápjelöltek első lépcsőjének* alapját a béke hadtápjelöltek anyagi bázisa és szerveinek a háború kezdetét követő 2—3 napon szétbontakoztatni képes keretállománya kell hogy képezze.

Ehhez az anyagi bázishoz mindenekelőtt a szétbontakoztatott egységek és magasabbegységek hadtápjelöltek, a bázisok, a raktárak, a kórházak és egyéb intézetek, az ellátódandárok, az egészségügyi dandárok, valamint a Vezérkar utasítására békében „megfelelő szinten” tartandó más egységeknek keretállománya tartozik.

A *második lépcsőbe* a hadtápjelöltek erőfeszítésének támadás alatti növelésére és a megfelelő csapatcsoportosítások ellentámadásának biztosítására rendelt szétbontakozott hadtápjelöltek főerőket kell beosztani.

A béke hadtápjelöltek anyagi bázisa készenléte értékelésének fentebb ismertetett módszerrel történő értékelésekor törvényszerűen felmerül az a kérdés, hogy milyen is legyen lényegében a hadtápjelöltek készenlétének fő kritériumát képező anyagi tartalék?

Az „ÖSZ-88” gyakorlat bebizonyította, hogy a határmenti körzetekben az első lépcső csapatok részére előre, még békében célszerű anyagi készleteket képezni, azaz legalább kéthavi készlettel rendelkezni. Ahhoz, hogy a csapatok hadrafoghatóságát állandóan magas szinten tudjuk tartani és a veszteséget időben tudjuk pótolni, azon kívül még rendelkezni kell a már békében előkészített üzemekkel és a háború első napjaitól tevékenykedő csapatok részére szükséges anyagi készletek előállítását lehetővé tevő anyagi forrásokkal.

Védelmi hadműveletben nem kevésbé fontos a fogyasztási normáknak és azok lépcsőzésének kérdése. Erre a kérdésre nem lehet egyértelmű választ adni, mivel védelemben nem mindegyik csapat fog csak védelmi

tevékenységet folytatni. A korszerű védelem nem más mint a felek aktív tevékenysége — ez védelem és ellentámadás is és ellencsapás is —, valamint átmenet ellentámadásba.

Ezért az anyagi eszközök fogyasztásának és lépcsőzésének tervezésekor minden konkrét esetben a saját csapatok hadművelet alatti feladataiból és a valószínű ellenség tevékenységéből kell kiindulni.

A védelem magasfokú állóképessége valamennyi erő és eszköz állandó aktivitása, a készletek fogyasztása és lépcsőzése biztosításának céljából biztosítani kell a magasabbegységek, egységek és alegységek minden katonája tevékenységének önállóságát, a megfelelő fegyverek és harc-eszközök azok általi hatékony alkalmazását. A követelmények figyelembevételével készített számvetések azt bizonyítják, hogy békében az anyagi készletek felhalmozásakor és azok lépcsőzésekor az alábbi kiindulási adatokból kell kiindulni: minden katona rendelkezzen 1—2 napra elegendő lőszerrel, élelmiszerral és gyógyszerrel, a harc- és különleges járművek kezelő személyzete ugyan azokkal 2—3 napra, a járműveken helyezve el ezeket a készleteket; az önálló alegységek (zászlóalj) 4—5 napra; az önálló egység és magasabbegység 7—10 napra; a hadsereg 12—15 és (a csapatkészletek figyelembevételével és hadseregraktárak megléte esetén) több napra; a front (körzet) 20—30 és több napra, a körzeti és központi raktárakon levő készletek figyelembevételével pedig 60 és több napra.

A felsorolt készletnormák véleményünk szerint garantálhatják a hátramenti seregtestek csapatcsoportosításainak hadtápbiztosítását a háború kezdeti időszakában első védelmi hadműveleteiben.

Az Egyesített Fegyveres Erők csapatcsoportosításai hadtápbiztosításának megszervezése a háború kezdeti időszakának első védelmi hadműveleteiben összefüggésben van a hadtápbiztosítás és a csapatok területi elv szerinti (önálló) ellátási rendszere problémájának megoldásával.

A védelmi terepszakaszok csapatok általi elfoglalásakor a csapat-hadtápbiztosítás a csapatok védelmi sávjában helyezkedjenek el, a zászlóalj 3 km-re, az ezred 10—12 km-re, a hadosztályhadtápbiztosítás 30—35 km-re a peremvonalától, a hadsereghadtápbiztosítás a hadsereg védősávja mögött, a front-hadtápbiztosítás első lépcsője (f. elló. dd., gk. száll. dd., ku. kom. dd. stb.) az első és második front védelmi sáv között, a második lépcső (FMB, MKB, csöv. dd., va. dd. stb.) a hadtápbiztosítás mélységében, a tervezett ellencsapás biztosítására rendelt hadtápbiztosítás 60—80 km-re helyezkedik el a csapatok szétbontakozási terepszakaszától.

Magától értetődő, hogy ezeknek a hadtápbiztosításoknak rendelkezniük kell az Egyesített Fegyveres Erők csapatcsoportosításai önálló harc-tevékenységét biztosítani képes megfelelő anyagi készletekkel és erőtartalékokkal, amikor az egyes anyagi eszközfajták szállításcéljában fennakadás mutatkozik.

A különböző hadtápbiztosítások és a nemzeti országok fontosabb gazdasági régiói közötti összeköttetés biztosítására célszerű megszervezni a vasúti, közúti, vízi és légi összeköttetést, aminek előkészítése a front (hadsereg) hadtápbiztosításokban, a hadszíntéren és a szövetséges államok területén történik. Fontos, hogy a szak-, felderítő-REH alegységek és egy-

ségek ellátásának bonyolultsága miatt, a védelem hadműveleti zónájának közlekedési útjai össze legyenek kötve a csapatutakkal.

Hangsúlyozni kell, hogy védelmi hadműveletek megvívásának viszonyai között, különösen a csapatok ellentámadásba való átmenethez történő felkészítésekor megnő a hadtáptartalékok szerepe.

A tartalékokat előre meg kell határozni, fel kell halmozni, azokat meg kell alakítani általában minden hadtáptagozatnál és olyan körzetekben kell elhelyezni, hogy könnyen lehessen velük manőverezni és hatékonyan fel lehessen használni a hadművelet folyamán. Annál is inkább, mert koalíciós állományú front (hadsereg) esetében a csapatcsoportosítások tevékenysége szükségessé teszi nemcsak valamennyi nemzeti hadsereg erőkifejtésének egyesítését, hanem meghatározott helyzetben még az egyesített hadtáp létrehozását is a koalíciós állományú hadműveleti seregtest (pl. front) állományán belül. Ilyen esetben a szövetséges csapatok ellátását sokkal operatívabban lehetne megoldani a frontparancsnok hadtáphelyettesének egységes irányítása alatt.

A hadtáp szétbontakoztatására és elhelyezésére, a rend fenntartásáért való felelősség meghatározására, a közlekedési utak és helyi hadigazdasági bázisok felhasználásra hadtápsávot kell kijelölni, ami lehet egy szuverén ország területének a része is. A hadművelet időben történő felkészítésekor a sávhatárokat a Legfelső Főparancsnokság direktívájában határozza meg, a Politikai Tanácskozó Testület döntéseinek alapján.

A front hadtápsávjának (a flotta hadtápbiztosítási zónájának) mélysége elsősorban a hadszíntér közigazgatási-politikai felosztásától függ és az a szomszédos baráti ország államhatárával határos. Szükség esetén ez a mélység növelhető dacára annak, hogy az bizonyos mértékben bonyolítja a hadtápbiztosítással kapcsolatos munkák megszervezését.

Az Egyesített Fegyveres Erők védelmi tevékenység alatti hadtápbiztosítása megszervezése sajátosságainak vizsgálatokor nem szabad figyelmen kívül hagyni azt, a hadügy a csapok (erők) gazdasági és hadtápbiztosítása elmélete, és gyakorlata fejlődésének jelenlegi szakaszában a háború kezdeti időszakában különösen élesen vetődik fel az egyes ellátási ágazatok területi elv szerinti megszervezése korszerűsítésének problémája.

Összességében ennek az a lényege, hogy az Egyesített Fegyveres Erők ellátását biztosító hadtápcapatok és intézetek szerepét és feladatait felül kell vizsgálni. Ismeretes, hogy egy sor hadseregnél van egy rendszer, amelynek alapján a hadtáptörzsek és szolgálati ágak készletekben (nómenklatúra szerint és minden hadtápegységre vonatkoztatva) tervezik, a hadtápegységek és intézetek pedig végrehajtják a csapatok ellátásával és biztosításával kapcsolatos feladatokat és azok is felelősek a csapatok ellátásával kapcsolatos feladatok korrigálásáért és az anyagi eszközök csapatok általi felhasználásáért békében. Ezért az ellátással kapcsolatos feladatok korrigálása a körzetek, hadseregek és hadosztályok hadtáp-apparátusainak a feladata. A raktárak, a bázisok és az egyéb intézetek azonban jelentősen nagyobb létszámmal és lehetőséggel rendelkeznek, mint a hadsereghadtáp apparátusa. Ezért véleményünk szerint a csapatok ellátásának megszervezésével kapcsolatosan a raktáraknak,

bázisoknak és a hadsereghadtáp más intézeteinek célszerű nagyobb önállóságot biztosítani. Az a tény pl., hogy a hadseregek állományába ellátódandárok tartoznak híradótörzsekkel és eszközökkel, lehetővé teszi azt, hogy a csapatcsoportosítások komplex ellátásával kapcsolatos feladatokat azok lássák el, azokban a körzetekben, ahol a csapatok elhelyezkednek és tevékenykednek. Ehhez a dandárok minden szükségessel — a rakodási munkák, az őrzés és védelem megszervezéséhez szükséges anyagi készletekkel, szállító eszközökkel, megfelelő erőkkel és eszközökkel rendelkeznek.

Ezért a hadtáp meglévő rendszerének átalakításával a megfelelő raktárak, bázisok, javító, egészségügyi és más intézetek meghatározott seregtestekhez, magasabbegységekhez, helyőrségekhez való utalásával növelni lehet azok felelősségét az ellátással és biztosítással kapcsolatos feladatok megoldásában, ezáltal nő a hadtáptörzsek, a szolgálati ágak szerepe a vezetéssel, a rendelkezésre álló erők és eszközök hatékony felhasználásával kapcsolatosan különböző helyzetekben. Védelmi tevékenység folytatásakor ennek figyelembevétele is nagyon fontos.

Ismeretes, hogy védelemben a csapatok harctevékenysége nagyban különbözik a támadó harctevékenységtől. Egyrészt úgy tűnhet, hogy védelmi hadműveletekben a hadtáp felépítésének korlátozott mélysége esetén kedvezőbb feltételek teremtnének a hadtáp elhelyezésére és rejtésére, a csapatok harctevékenységének és a személyi állománynak a biztosítására. Másrészt a hadtáp működése rendkívül bonyolulttá válik annak következtében, hogy a meghatározott irányokban állhatatosan védekező csapatok egyidőben nagy veszteséget szenvedhetnek, azon kívül a közlekedési utakon előforduló rombolások eredményeképpen az utánszállításban, az ellátásban, az egészségügyi és más biztosításban állandó fennakadás lehet.

Mindez szükségessé teszi azt, hogy a csapatok minden hadtápbiztosítási ágazatával kapcsolatosan feszes és megbízható (autonom) rendszert hozzunk létre.

Vizsgáljuk ezt meg egy kissé részletesebben. Az anyagi-szociális és egészségügyi biztosítás vonatkozásában célszerű a századtámpontokon felemelt élelmiszer- és víz-, az elsősegélynyújtáshoz gyógyszerkészletekkel, továbbá a személyi állomány részére berendezett melegedő és pihenőhelyekkel rendelkezni.

A zászlóaljkörletben — rendelkezni kell szétbontakoztatott lőszerfelvételező és étkeztető hellyel, segélyhellyel, üzemanyagtöltő és technika karbantartó hellyel. A személyi állománynak az ellátása ezekről a helyekről közvetlenül az előrevetett állásokig, ahogy azt az elmúlt háború és a gyakorlatok tapasztalata is bizonyítja, történjen úgy, hogy minden századtól egy katonát jelölünk ki a lőszer, a melegétel hőtartó edényekben történő szállítására és a sebesültek hátraszállítására.

Rendkívül sajátos képet fog mutatni a különleges felderítő egységek, a REH egységek és a nagypontosságú fegyverekkel felszerelt egységek hadtápbiztosításának megszervezése. Ezen szakcsapatoknak nagyfokú önállósággal kell rendelkezniük, mivel azok rejtett körletekben tartózkodhatnak és önállóan tevékenykedhetnek.

Ezért a gyakorlatok tapasztalata azt bizonyítja, hogy részükre az állománytábla szerinti anyagokat és technikai eszközöket, továbbá az anyagi készleteket annak figyelembevételével kell meghatározni, hogy az egyes konkrét feladatok megoldásakor önálló tevékenységet kell folytatni.

Az anyagi eszközök nómenklatúrája óriási számot ért el; a magasabbegységeknél a nómenklatúra száma csak lőszerből eléri és meg is haladja a 100-at, hadseregnél a 200-at, frontnál több mint 300-at. Körülbelül hasonló a helyzet az üzem- és kenőanyag esetén, nem is beszélve a mérnök-műszaki anyagokról, amelyek nómenklatúrájának a száma meghaladja a több ezret is.

Az anyagi eszközök fogyasztása és azok pótlásának szükségessége évről évre nő. Elegendő megemlíteni, hogy egy harcnapra egy katona (kezelőszemélyzet, harckocsi) részére 200 és ennél több kilogramm készletet, egy zászlóalj részére 50 tonna, egy ezred részére 100—150 tonna, egy hadosztály részére 1000—1500 tonna, egy hadsereg részére 3500—4000 tonna, egy front részére 15—18 ezer tonna készletet kell kiszállítani.

Ezért korszerű viszonyok között az anyagi eszközök szabványosítása és egységesítése feladatainak feltétlen megoldása mellett fejleszteni kell az anyagi eszközök utánszállításának és azok pótlásának tervszerű megelőző módját kell alkalmazni.

Más szóval, az igénylések bevárása nélkül kell tervezni és megvalósítani elsősorban „felülről” a szállítást kompletten minden alegység, egység és magasabbegység részére. A szállítást lehetőleg a közbenső átrakó körzetek (fronttól a hadosztályig, hadseregtől ezredig), széleskörűen fel kell használni a kőolaj termékvezetékeket, különösen az üzemanyag repülőtér-csomópontokra és víziakadályokon történő szállításakor, mindenütt meg kell honosítani a rakományok konténeres szállítását, tábori rakodásgépesítő eszközök felhasználásával, gyakorolni kell a lőszer és más anyagi eszközök nagypontosságú fegyverekkel felszerelt, felderítő és REH egységekhez történő gyors kiszállítását, a légi mozgékonyosságú hadtáp elemeinek felhasználásával.

A csapatok más irányokba történő átcsoportosításakor különösen az ellencsapások előkészítésekor és mérésekor, továbbá ellentámadásba való átmenetkor a hadtáptörzseknek és szolgálati ágaknak egyidőben kell tervezniük és megoldaniuk a csapatok biztosításának feladatait a védelmi ütközet folyamán.

Ilyen viszonyok között arra van szükség, hogy a hadtápszervek szó szerint menet közben hozzanak létre új hadtápcsoportosításokat, telepítsenek tömeges technika töltőhelyeket, étkeztetőhelyeket, vízellátó helyeket, segély- és technikai helyeket. A feladatokat főképpen a „felsőbb hadtáplépcsők” erőinek és eszközeinek bevonásával kell megoldani, megőrizve az átcsoportosítandó csapatok hadtápjának hadrafoghatóságát. Igen pozitív szerepet kell itt játszaniok az állandó jellegű raktáraknak (bázisoknak), egészségügyi és javítóintézeteinek korábban kikülönített részlegeinek, amelyek a hadsereg- és fronthadtáp szétbontakoztatott manőverező erői és eszközei lehetőségeinek felhasználásával lehetővé teszik a hadtápbiztosítás területi elv szerinti rendszerének újabb irányokba való

erősítését, eredményesen biztosítva anyagi vonatkozásban a csapatok megadott terepszakaszokra való kijutását és megőrizve azoknak főerőit az ellentámadásba való átmenetbe, hogy helyre tudják állítani az elvesztett helyzetet.

A közlekedési utak életképessége — az egész hadtápbiztosítási rendszer szilárdságának és a csapatsoportosítások azon képességeinek záloga, hogy a továbbiakban vissza tudják verni és meg tudják semmisíteni az ellenséget.

Ha megvizsgáljuk akármelyik, különösen azonban a nyugati és dél-nyugati hadszíntér földrajzát, nyilvánvalóvá válik, hogy a közlekedés megszakításának szempontjából a nagy vízi és hegyi terepszakaszok igen sebezhetőek. Az ellenség egyetlen tömeges csapása 3—10 napra megbéníthatja a közlekedést és a rakományok szállítását. Front esetében például a szállításnak csak egy napi kiesése mintegy 10 ezer tonna lőszer és 10—20 ezer tonna üzemanyag (ami egyenlő 20—30 napi hadosztály szükséglettel) szállításkiesést jelent.

A főbb vízi és hegyi terepszakaszokon, többek között a szovjet és az európai vasútvonalak csatlakozásainál a vasúti, közúti, más helyreállító és karbantartó szervek erőivel ideiglenes átrakókörleteket, a front sávjában — vasúti és közúti irányokat, harántutakat kell szervezni, tábori csővezetéseket kell lerakni, átalakítás után fel kell használni az állandó jellegű gáz- és kőolajtermék-vezetéseket. Széleskörűen fel kell használni a légi szállítási ágazatot a készletek kidobására, többek között a tartály-helikoptereket a harcjárművek menetútvonalakon való utántöltésére, fel kell használni a tartályhajókat és a hajókat a rakományok vízi utakon történő szállítására.

Korszerű viszonyok között mind nagyobb szerepre tesz szert a hadműveletek — első orvosi segélynyújtás idejét maximálisan csökkentő egészségügyi biztosítása.

Bizonyított tény, hogy ha az első orvosi segélynyújtás 2—5 órán belül nem történik meg, úgy ez halálos kimenetelhez, végső soron a sérülés súlyosságának fokozódásához vezet. Más szóval, amíg a Nagy Honvédő Háború tapasztalata szerint a peremvonalban a sebesültek életének megővésére mindenekelőtt elsősegélyre volt szükség, addig jelenleg hogy a sebesültek életét megvédjük, azokat időben el kell juttatni gyógyintézetbe.

Az utanszállítás idejének csökkentéséhez új kiürítő eszközökre, korszerű orvosi segélynyújtó eszközökre, többprofilú egészségügyi közpáderekre van szükség.

Minden probléma azonban még akkor sem oldódik meg, ha a sebesülteket megfelelő egészségügyi intézetekbe is szállítják. A sebesültek osztályozása pl. bonyolulttá válik és nemcsak beérkezésüknek kezdeti időszakában, hanem a szakosított szakorvosi segélynyújtást követően is. Ez azzal áll kapcsolatban, hogy a kombinált sérülések fokozni fogják a sérülések súlyosságát. Ezért magasan képzett közpáderekre, új diagnosztikai és gyógyító eszközökre van szükség.

Következésképpen, a csapatok egészségügyi biztosításának funkcionálásában meghatározott momentumot képez a nagykapacitású gyógyító-kiürítő bázis megléte. A bázis felépítésénél abból kell kiindulni, hogy az

egészségügyi erőket és eszközöket maximálisan közelíteni kell a lehetséges legnagyobb egészségügyi veszteség körletéhez, minimálisra kell csökkenteni az egészségügyi kiürítési szakaszok számát a harcmező és azon gyógyintézet közötti utakon, amelyben a gyógykezelés befejeződik, széleskörűen kell alkalmazni az egészségügyi erőkkel és eszközökkel való, az erőkifejtés legnagyobb veszteség keletkezésének irányában való összpontosítását biztosító manőverezést a harctevékenység folyamán.

Az utóbbi időben éppen ezen rendszabályok terve tartalmazza a sebesültek hátraszállításának és minél előbbi segélyben való részesítésének kérdéseit, felhasználva az egészségügyi zászlóaljok és századok lehetőségeit a csapattagozatban. Keresik annak lehetőségét, miképpen lehetne az egészségügyi szolgálatot légimozgékonyságúvá tenni a már legújabb kiürítő eszközökkel történő felszerelése útján, mivel napjainkban egyszerűen megengedhetetlen a sebesültek és betegek hagyományos szállító eszközökön való szállításáról beszélni.

Az őrzés és védelem, mint a biztosításnak egyik legfontosabb ágazata, napjainkban harci jelentőségre tesz szert nemcsak a csapatok, hanem a hadtáp vonatkozásában is.

Ennek oka a valószínű ellenség tevékenységének új jellege, amely légi- és földi hadműveletet tervez vívni azzal, hogy főcsapásokat mérjen a második lépcsőkre, a tartalékokra, a hadtáp dezorganizálásának céljából.

Korszerű viszonyok között nem lehet figyelmen kívül hagyni a csapatok tömegpusztító fegyverek elleni védelmének sajátosságait, emlékezve arra, hogy az atomenergia szerves részévé vált az emberiség életének. Az atomenergia több országban fontos szerepet kezd játszani a tervek szerint az ezredfordulóra az atomreaktorok száma 2—3-szorosára nő.

Befejezésül szeretném hangsúlyozni, hogy a háború kezdeti időszaka védelmi hadműveletei hadtápbiztosításával kapcsolatos rendszabályok hatékonyságának fokozásakor nem szabad csak a felvetett problémák megoldására szorítkozni. A közös hadműveletek hadtápbiztosítása elmélete és gyakorlata teljes problémaköre megoldásának aktualitása szükségessé teszi azt, hogy a szövetséges hadseregek hadtápszervei azokat továbbra is sokoldalúan tanulmányozzák a csapatok és törzsek harc- és szakkiképzése folyamán.